

UJEDINJENI NARODI

Generalna skupština

Distr.
GENERAL

A/RES/53/144
8. ožujak 1999.

Pedeset i treće zasjedanje
Točka 110 (b) dnevnog reda

HRVATSKI JEZIK

REZOLUCIJA KOJU JE USVOJILA GENERALNA SKUPŠTINA

[po izvješću Treće komisije (A/53/625/Add.2)]

53/144. Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca, skupina i državnih tijela o unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda

Generalna skupština,

Potvrđujući značaj pridržavanja ciljeva i principa Povelje Ujedinjenih naroda za unapređenje i zaštitu svih ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve osobe u svim zemljama svijeta,

Uzimajući u obzir rezoluciju Komisije za ljudska prava 1998/7 od 3. travnja 1998,¹ u kojoj je Komisija odobrila tekst nacrt rezolucije o pravima i odgovornostima pojedinaca, skupina, i državnih tijela u unapređenju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda,

Također uzimajući u obzir rezoluciju Ekonomskog i socijalnog vijeća 1998/33 od 30. srpnja 1998. u kojoj je Vijeće preporučilo Generalnoj skupštini usvajanje nacrt deklaracije,

Svijesna značaja koje usvajanje nacrt rezolucije ima u kontekstu pedesete godišnjice Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima,²

¹ Vidi Službeni izvještaj Ekonomskog i socijalnog Vijeća, 1988, dopuna br.3(E/1998/23), poglavlje. II, dio A.

² Rezolucija 217 A (III)

1. *Usvaja* Deklaraciju o pravima i odgovornostima pojedinaca, skupina, i državnih tijela u unapređenju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, pripojenih postojećoj rezoluciji;
2. *Poziva* vlade, organe i organizacije sustava Ujedinjenih naroda i međuvladine i nevladine organizacije da povećaju napore u širenju Deklaracije i njezinom poštivanju i razumevanju i zahtijeva od Generalnog tajnika da uvrsti tekst Deklaracije u sljedeće izdanje *Ljudskih prava: Trenutno važeći međunarodni pravni instrumenti*.

85. Plenarna skupština
9. prosinac 1998.

ANEKS

Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca, skupina i državnih tijela u unapređenju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda

Generalna skupština,

Potvrđujući značaj pridržavanja ciljeva i principa Povelje Ujedinjenih naroda za unapređenje i zaštitu svih ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve osobe u svim zemljama svijeta,

Potvrđujući također značaj Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima³ i Međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima⁴ kao temeljnih elemenata međunarodnih napora u unapređenju univerzalnog poštivanja i pridržavanja ljudskih prava i temeljnih sloboda i značaj drugih dokumenata o ljudskim pravima koji su usvojeni u okviru sustava Ujedinjenih naroda, kao i onih na regionalnoj razini,

Naglašavajući da svi članovi međunarodne zajednice trebaju ispuniti, zajedno i odvojeno, svoju svečanu obvezu unapređenja i poticanja ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve, bez razlika bilo koje vrste, uključujući razlike zasnovane na rasi, boji kože, spolu, jeziku, religiji, političkom ili bilo kom drugom uvjerenju, nacionalnom ili društvenom podrijetlu, imovini, rođenju ili nekom drugom svojstvu, i potvrđujući poseban značaj uspostavljanja međunarodne suradnje u ispunjavanju ove obveze, sukladno Povelji,

Priznajući važnu ulogu međunarodne suradnje i dragocjenog doprinosa rada pojedinaca, skupina i udruga u stvarnoj eliminaciji svih kršenja ljudskih

³ Rezolucija 217 A (III).

⁴ Rezolucija 2200A (XXI), anex

prava i temeljnih sloboda naroda i pojedinaca, u svezi s masovnim, očiglednim i sustavnim kršenjima poput onih koja su proistekla iz aparthejda, svih oblika rasne diskriminacije, kolonijalizma, strane dominacije ili okupacije, agresije ili prijetnji nacionalnoj suverenosti, nacionalnom jedinstvu ili teritorijalnom integritetu i odbijanja da se priznaju prava naroda na samoopredjeljenje i pravo svakog naroda da provodi punu suverenost nad svojim bogatstvom i prirodnim resursima,

Priznajući vezu između međunarodnog mira i sigurnosti i uživanja ljudskih prava i temeljnih sloboda i imajući na umu da odsustvo međunarodnog mira i sigurnosti ne odobrava nepoštivanje istih,

Ponovo naglašavajući da su sva ljudska prava i temeljne slobode univerzalne, nedjeljive, međuzavisne i međusobno povezane i da moraju biti unaprijeđene i primjenjivane na pravičan i nepristran način, bez predrasuda u provođenju svakog od prava i sloboda,

Naglašavajući da glavna odgovornost i obveza za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda pripada državi,

Priznajući pravo i odgovornost pojedinaca, skupina i udruga u unapređenju poštivanja i širenja znanja o ljudskim pravima i temeljnim slobodama na nacionalnoj i međunarodnoj razini,

Proglašava:

Članak 1

Svako ima pravo da pojedinačno i zajedno s drugima, unapređuje i zalaže se za zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Članak 2

1. Svaka država ima najveću odgovornost i obvezu u zaštiti i provedbi svih ljudskih prava i temeljnih sloboda, *inter alia*, primjenom onih koraka koji su nužni da se stvore svi neophodni uvjeti u društvenoj, ekonomskoj, političkoj i ostalim oblastima, kao i neophodnih zakonskih garancija kojima bi se osiguralo da su sve osobe, pojedinačno i zajedno s drugima, a koje su pod njezinom jurisdikcijom, u mogućnosti uživati sva prava i slobode u praksi.

2. Svaka država će primjeniti sve zakonodavne, administrativne i druge korake koji su nužni da bi se osigurala stvarna garancija prava i sloboda pomenutih u aktualnoj deklaraciji.

Članak 3

Domaći zakon koji je u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda i ostalim međunarodnim obvezama države u oblasti ljudskih prava i temeljnih sloboda je zakonski okvir u kojem ljudska prava i temeljne slobode treba provesti i uživati ih i u kojem treba provesti sve aktivnosti koje su pomenute u aktualnoj Deklaraciji za unapređenje, zaštitu i praktično ostvarenje tih prava i sloboda.

Članak 4

Ništa se u aktualnoj deklaraciji ne može tumačiti kao odstupanje ili proturječnost ciljevima i principima Povelje Ujedinjenih naroda ili kao restrikcija ili izbjegavanje odredaba Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima², Međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima i drugih međunarodnih dokumenata i obveza koje su primjenjive u ovoj oblasti.

Članak 5

U cilju unapređenja i zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, na nacionalnoj i međunarodnoj razini:

- (a) sastati i okupiti na miran način;
- (b) oformiti, pridružiti se i učestvovati u nevladinim organizacijama, udrugama i skupinama;
- (c) komunicirati s nevladinim i međuvladinim organizacijama.

Članak 6

Svatko ima pravo da, pojedinačno i zajedno s drugima:

(a) zna, traži, pribavi, primi i posjeduje sve informacije o svim ljudskim pravima i temeljnim slobodama, uključujući pristup informacijama kako se ta prava i slobode ostvaruju u domaćem zakonodavnom, sudskom i administrativnim sustavu;

(b) kao što je predviđeno ljudskim pravima i drugim primjenjivim međunarodnim dokumentima, slobodno objavljuje, saopćava i širi među drugim ljudima stavove, informacije i znanje o svim ljudskim pravima i temeljnim slobodama;

(c) proučava, raspravlja, stječe i brani svoja uvjerenja o pridržavanju, i zakonski i u praksi, o svim ljudskim pravima i temeljnim slobodama i da

putem ovih i drugih odgovarajućih sredstava, skrene pozornost javnosti na ta pitanja.

Članak 7

Svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, da razvija i raspravlja o novim idejama i principima ljudskih prava i da zagovara njihovo prihvaćanje.

Članak 8

1. Svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, da ima efikasan pristup, koji nije utemeljen na nekoj diskriminatorskoj osnovi, učešće u upravljanju svojom zemljom i u vođenju javnih poslova.
2. Ovo uključuje, *inter alia*, pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, da se podnose prijedlozi za poboljšanje rada vladinih tijela i organa i organizacija koje se bave kritiziranjem vođenja javnih poslova i da se skrene pozornost na bilo koji aspekt njihovoga rada koji može sputavati i spriječavati unapređenje, zaštitu i ostvarenje ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Članak 9

1. U provođenju ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući unapređenje i zaštitu ljudskih prava pomenutih u aktualnoj deklaraciji, svatko ima pravo da, pojedinačno i zajedno s drugima, ima koristi od djelotvornog pravnog lijeka i da bude zaštićen od kršenja tih prava.
2. U tom cilju, svatko čija su prava ili slobode navodno prekršena, bilo osobno, bilo kroz zakonski ovlašteno zastupanje, ima pravo na žalbu i brzo preispitivanje žalbe na javnom saslušanju pred nezavisnom, nepristranom i mjerodavnom sudskom ili nekom drugom vlašću utvrđenom zakonom i pravo da dobije od takve vlasti odluku sukladno zakonu koja osigurava kompenzaciju, uključujući propisanu nadoknadu, tamo gde je došlo do kršenja prava i slobode te osobe, kao i provođenje konačne odluke i nadoknade, sve pomenuto bez nepotrebnog odlaganja.
3. U tom istom cilju, svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, *inter alia*:

(a) Da se žali zbog politike i postupaka pojedinačnih službenih osoba i vladinih tijela s obzirom na kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda, peticijom ili drugim odgovarajućim sredstvima mjerodavnim domaćim sudskim, administrativnim ili zakonodavnim vlastima ili bilo kojoj drugoj mjerodavnoj vlasti predviđenoj zakonskim sustavom države, što bi trebalo da ispostavi njihovu odluku bez nepotrebnog odlaganja;

(b) Da prisustvuje javnim raspravama, sudskim postupcima i suđenjima da bi oformili mišljenje o njihovoj suglasnosti s nacionalnim zakonom i primjenjivim međunarodnim obvezama i dužnostima;

(c) Da ponudi i osigura stručnu, kvalificiranu pravnu pomoć ili drugi relevantan savjet i pomoć u obrani ljudskih prava i temeljnih sloboda.

4. U istom cilju, i u suglasnosti s primjenjivim međunarodnim dokumentima i procedurama, svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, na neometan pristup i komunikaciju s međunarodnim tijelima s općom ili posebnom mjerodavnošću u svrhu dostavljanja i razmatranja zvaničnih poruka po pitanjima ljudskih prava i temeljnih sloboda.

5. Država mora provesti brzu i nepristranu istragu ili mora osigurati da do istrage dođe kad god postoji razumna osnova za smatranje da je bilo kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda na bilo kojem dijelu teritorija pod njezinom jurisdikcijom.

Članak 10

Nitko ne smije učestvovati, činjenjem ili nečinjenjem, u kršenju ljudskih prava i temeljnih sloboda i nitko ne smije biti podvrgnut kazni ili neprijateljskom postupku bilo koje vrste zbog odbijanja da se to učini.

Članak 11

Svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, da se na zakonit način bavi svojim zanimanjem ili profesijom. Svatko čije zanimanje, kao posljedicu ima mogućnost da se utječe na ljudsko dostojanstvo, ljudska prava i temeljne slobode drugih treba da poštuje ta prava i slobode i pridržava se relevantnih nacionalnih i međunarodnih standarda stručnog i profesionalnog ponašanja ili etike.

Članak 12

1. Svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, učestvovati u miroljubivim aktivnostima protiv kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda.

2. Država mora poduzeti sve neophodne mjere da, preko mjerodavnih vlasti, osigura zaštitu svih, pojedinačno i zajedno s drugima, zaštitu od bilo kojeg nasilja, prijetnji, odmazde, *de facto* ili *de jure* neprijateljske diskriminacije, pritiska ili bilo koje druge proizvoljne radnje koja je posljedica njegovog ili njezinog legitimnog ostvarenja prava spomenutih u aktualnoj deklaraciji.

3. U tom smislu, svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, biti uspješno zaštićen u okviru nacionalnog zakona za reagiranje i protivljenje,

miroljubivim sredstvima, aktivnostima i postupcima, uključujući tu i one nastale propustom, a koje se mogu pripisati državama, koje dovode do kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i činovima nasilja koje provode skupine ili pojedinci i koji utječu na uživanje ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Članak 13

Svatko ima pravo, pojedinačno i zajedno s drugima, tražiti, primati i koristiti resurse izričito za svrhu unapređenja i zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda miroljubivim sredstvima sukladno članku 3. aktualne deklaracije.

Članak 14

1. Država ima odgovornost da poduzme zakonodavne, pravosudne, administrativne i druge primjerene mjere za unapređenje razumijevanja građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava kod svih osoba pod njezinom jurisdikcijom.

2. Takve mjere uključuju, *inter alia* :

(a) Objavljivanje i široku dostupnost primjenjivih nacionalnih zakona i propisa i primjenjivih temeljnih međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima;

(b) Potpun i ravnopravan pristup međunarodnim dokumentima u oblasti ljudskih prava, uključujući periodična izvješća države tijelima osnovanim putem međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima kojih je ona potpisnica, kao i sažete zapisnike rasprava i zvaničnih izvješća tih tijela.

3. Država mora da osigura i podrži, gde je to primjereno, stvaranje i razvoj daljnjih nacionalnih ustanova za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na cjelokupnom teritoriju pod svojom jurisdikcijom, bez obzira na to da li su u pitanju ombudsmeni, povjerenstva za ljudska prava ili neki drugi oblik nacionalne ustanove.

Članak 15

Država ima odgovornost da unaprijedi i olakša nastavu o ljudskim pravima i temeljnim slobodama na svim razinama obrazovanja i osigura da odgovorni za obučavanje odvjetnika, službenih osoba zaduženih za provedbu zakona, osoblja u oružanim snagama i osoba na javnim funkcijama uključujući odgovarajuće elemente nastave o ljudskim pravima u okviru programa za obučavanje.

Članak 16

Pojedinci, nevladine organizacije i relevantne ustanove imaju važnu ulogu u osviješćivanju javnosti po pitanjima vezanim za sva ljudska prava i temeljne slobode kroz aktivnosti kao što su obrazovanje, obučavanje i istraživanje u ovim oblastima da bi se dalje povećalo, *inter alia*, razumijevanje, tolerancija, mir i prijateljski odnosi između naroda i između svih rasnih i religijskih skupina, imajući u vidu različite pozadine društava i zajednica u kojima oni obavljaju svoje aktivnosti.

Članak 17

U ostvarenju prava i sloboda pomenutih u aktualnoj Deklaraciji svatko će, djelujući pojedinačno ili zajedno s drugima, biti podvrgnut samo onim ograničenjima koja su sukladna primjenjivim međunarodnim obvezama i koja su određena zakonom isključivo u svrhu osiguranja propisanog priznavanja i poštivanja prava i sloboda drugih i postizanja pravičnih zahtjeva moralnosti, javnog reda i općeg blagostanja u demokratskom društvu.

Članak 18

1. Svatko ima obveze prema i unutar zajednice, u kojoj sam slobodno i potpuno razvija njegovu ili njezinu ličnost.
2. Pojedinci, skupine, ustanove i nevladine organizacije imaju važnu ulogu i odgovornost u čuvanju demokracije, unapređenju ljudskih prava i temeljnih sloboda i doprinosu unapređenju i napredovanju demokratskih društava, ustanova i procesa.
3. Pojedinci, skupine, ustanove i nevladine organizacije imaju važnu ulogu i odgovornost u doprinosu, kako je primjereno, unapređenju prava svakog ka socijalnom i međunarodnom poretku u kojem prava i slobode izložene u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima i ostalim dokumentima o ljudskim pravima mogu biti potpuno ostvarene.

Članak 19

Ništa u aktualnoj deklaraciji ne smije biti tumačeno na način koji podrazumijeva pravo bilo kojeg pojedinca, skupine, ili državnog organa bilo koje države da se bavi bilo kojom aktivnošću ili provede bilo koji čin usmjeren na razaranje prava i sloboda pomenutih u aktualnoj Deklaraciji.

Članak 20

Ništa u aktualnoj deklaraciji ne smije biti tumačeno što bi dopuštalo državama da podržavaju i unapređuju aktivnosti pojedinaca, skupina pojedinaca, ustanova ili nevladinih organizacija suprotno odredbama Povelje Ujedinjenih naroda.